

Steunverklaring ELLIS Instituut

Een ELLIS Instituut is de ontbrekende component in een nationaal vliegwiel voor AI-innovatie.

Aan de Taskforce Toekomstige Welvaart en Vestigingsklimaat en de leden van het kabinet,

Wij, ondergetekenden uit het Nederlandse bedrijfsleven en AI-ecosysteem, onderschrijven de analyse dat AI bepalend wordt voor het toekomstige verdienvermogen van Nederland, zoals ook het rapport Wennink onderstreept. Nederland heeft de potentie om een belangrijke rol te spelen in AI. Wij doen toponderzoek, hebben toonaangevende bedrijven en startups, en zijn een wereldspeler in de chipindustrie. Tegelijkertijd innoveren wij niet op het tempo dat nodig is. Wij verliezen nu terrein ten opzichte van andere landen, zowel buiten als binnen Europa. Om dit tijt te keren is investering nodig, maar ook een nieuwe manier van werken. Wij moeten AI-talent dat al in Nederland aanwezig is samenbrengen, buitenlands talent aantrekken, en dit talent aan het werk zetten in een omgeving waar succes beloond wordt met middelen. Het ELLIS Instituut kan zo'n omgeving realiseren en wij steunen dit initiatief.

Een ELLIS Instituut creëert kritieke massa die nu ontbreekt. Expertise in AI zal zich concentreren op plekken waar talent, kapitaal, en frontieronderzoek samenkomen. Dichtheid van talent is daarom de eerste randvoorwaarde voor succes. AI-talent in Nederland is verspreid over talloze organisaties. Het ELLIS instituut brengt AI-onderzoekers uit kennisinstellingen en bedrijfsleven samen in één onderzoekscentrum. Dit maakt structurele samenwerking mogelijk op nationale schaal en creëert een omgeving met kritieke massa, die toponderzoekers naar Nederland kan halen en hier kan houden.

Een ELLIS Instituut hanteert een andere manier van werken dan traditioneel gefinancierd onderzoek. Onderzoekers krijgen een aanstelling voor een vaste termijn en volledige vrijheid om nieuwe ideeën te verkennen. Binnen die aanstelling liggen de middelen echter niet vooraf vast: rekenkracht en personeel worden flexibel toegewezen en bewegen mee met wat werkt. Zo ontstaat een innovatiefunnel: veel ideeën beginnen, maar geleidelijk worden mensen en rekenkracht georganiseerd in samenwerkingsverbanden, waardoor de projecten die het meest aanslaan ruimte krijgen om te groeien.

Een ELLIS Instituut bouwt een pijplijn van onderzoek naar ondernemerschap. Nederland heeft AI-startups van wereldniveau, zoals Axelera AI, Cradle en CuspAI. Toch ontstaan nieuwe bedrijven hier niet op het tempo dat nodig is. Het ELLIS Instituut is ontworpen om dat te veranderen. Dat gebeurt via partnerschappen met incubators en het opbouwen van relaties met investeerders, in Nederland en via het ELLIS-netwerk in heel Europa. Ondernemerschap is ook verankerd in het aanstellingsmodel van het instituut. Onderzoekers krijgen de ruimte om een deel van hun tijd in te zetten bij startups. Hetzelfde geldt voor promovendi, die ondernemerschapstraining krijgen in een nieuw Europees promotietraject. Zo ontstaat een omgeving waarin bedrijvigheid de norm wordt in plaats van de uitzondering.

Het Europese ELLIS-netwerk is een hefboom op een nationale investering. ELLIS is het toonaangevende Europese AI-netwerk, met 47 locaties in heel Europa en meer dan 160 verbonden onderzoekers in Nederland. Omdat twee ELLIS-instituten al in bedrijf zijn in Duitsland en Finland, kan een Nederlands ELLIS Instituut relatief snel worden opgezet naar internationaal voorbeeld. Daarnaast biedt het ELLIS-netwerk een kant-en-klare infrastructuur voor samenwerking, talentontwikkeling, en ondernemerschap. Hiermee kan Nederland een centrale rol spelen in Europese samenwerking op het gebied van AI.

Op nationaal niveau versterkt een ELLIS Instituut bestaande componenten van het ecosysteem. Een ELLIS Instituut biedt onderzoekers toegang tot een nationale onderzoeksomgeving en ondersteunt vertaling van kennis naar innovatie. Voor kennisinstellingen en onze AI-hubs is het een nationaal samenwerkingsplatform en een nieuwe magneet voor internationaal talent. Het is complementair aan het ICAI-netwerk. Het ELLIS Instituut biedt een nationale omgeving waar kennis de basis vormt voor nieuwe bedrijven, ICAI biedt een model voor publiek-private samenwerkingen met bestaande instellingen en bedrijven. Ook sluit de innovatiegerichte werkwijze van het instituut aan bij die van NADI, het nieuwe Nationaal Agentschap voor Disruptieve Innovatie: waar NADI de toepassing en opschaling van doorbraken aanjaagt, levert een ELLIS Instituut de kennis en de mensen waarop die programma's kunnen bouwen.

Voor het Nederlandse bedrijfsleven is een ELLIS Instituut van direct belang. Bedrijven in het hele land, van de maakindustrie tot de financiële sector, concurreren om AI-expertise en verliezen die nu aan het buitenland; een ELLIS instituut houdt meer talent binnen bereik. Het verkeer van talent gaat bovendien twee kanten op: onderzoekers stromen door naar Nederlandse bedrijven, en onderzoekers uit bedrijven kunnen bij het instituut aan de frontier werken zonder de industrie te verlaten. Zo zien bedrijven vroeg wat er technisch mogelijk wordt. Ook de bedrijven die uit het instituut voortkomen zijn voor de gevestigde industrie van belang: zij worden leveranciers, partners en overnamekandidaten, en versterken het AI ecosysteem. Zo trekken talent, bedrijven en kapitaal elkaar aan, in een hoger tempo waarin Nederlandse successen elkaar opvolgen.

Wat wij als ondertekenaars uitspreken

- Een Nederlands ELLIS Instituut is een noodzakelijke stap om internationaal AI-talent naar Nederland te halen en hier te houden, en om AI-kennis om te zetten in nieuwe bedrijvigheid.
- Wij zijn bereid ons aan het instituut te verbinden op de manier die bij onze organisatie past, via talent, samenwerking of financiële betrokkenheid, zodra de overheid haar bijdrage toezegt.

Nederland heeft de mensen, de kennis en de bedrijven om bij de wereldtop te horen. Gerichte investeringen in ons ecosysteem zijn nodig om die positie te verwezenlijken en op lange termijn vast te houden.